

at lade personer, der ønsker det, frivilligt tvangsbehandle. Og muligheden er her nu. Jeg vil se, hvordan vi kan styrke loven, så den måske også kan blive brugt.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Kl. 15.05

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 38: Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. (Efterprøvelse af skøn).

Af Villy Søvnald (SF) m.fl.

(Fremsat 14/12 2001).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Henriette Kjær):

SF ønsker med dette forslag at ændre retssikkerhedslovens § 69, sådan at de sociale klageinstanser kan prøve skønsmæssige afgørelser i samme omfang som domstolene.

Jeg er helt enig med forslagsstillerne i, at den nuværende formulering af § 69 ikke er tilstrækkelig klar. Det har medført, at enkelte af de sociale ankenævner har fået en opfattelse af, at adgangen til at tilsidesætte skønnet er snævrere, end den faktisk er. Jeg er derfor også enig med forslagsstillerne i, at det er nødvendigt at præcisere, at skønnet altid kan og skal efterprøves. Skønnet skal dog kun tilsidesættes, hvis resultatet af skønsvurderelsen er ulovligt eller urimeligt.

Faktisk forholder det sig sådan, at klageinstanser allerede i dag både kan og skal prøve kommunale og amtskommunale afgørelser fuldt ud. Det vil sige, at klageinstanser skal foretage den samme vurdering af kommunens afgø-

relser, som domstolene foretager. Det gælder alle afgørelser, også de afgørelser, hvor kommunen i et eller andet omfang skal foretage et skøn.

Men der er også elementer i SF's forslag, som jeg ikke er enig i. Når klageinstanser efter de gældende regler ikke kan ændre enhver afgørelse, som kommunen træffer og som indeholder et skøn, så skyldes det, at kommunerne naturligvis har en ret til selv at fastlægge det kommunale serviceniveau. Det er selvfølgelig under forudsætning af, at kommunerne efterlever deres forpligtelser efter den sociale lovgivning.

Efter min opfattelse tilsidesætter SF's forslag denne kommunale ret. En sådan indgriben i det kommunale selvstyre er jeg ikke enig i, hvorfor regeringen trods de positive elementer må afvise det her forslag. I stedet for vil regeringen i februar dette år fremsætte et forslag, som tilgodeser borgernes retssikkerhed og dermed præcisere de gældende regler og § 69, men uden at det kommunale selvstyre sættes ud af kraft.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Eva Kjer Hansen som ordfører.

Eva Kjer Hansen (V):

SF rejser her en debat om retssikkerhedslovens § 69. I Venstre er vi enige i, at der er grund til at se på de gældende formuleringer. Men jeg er så ikke enig i SF's forslag til ændringer. Det skal naturligvis være sådan, at et skøn kan efterprøves, men det skal vel at mærke være en efterprøvelse af skønnet inden for kommunernes serviceniveau. Det skal ikke være sådan, at man den vej rundt kan ændre på det kommunale serviceniveau. Det skal fortsat være en lokal afgørelse, hvad det er for et serviceniveau, borgerne lokalt skal have.

Da der hersker en vis usikkerhed om, hvad bestemmelsen siger, er der grund til at præcisere bestemmelserne og dermed få ryddet enhver tvivl af vejen i forhold til, hvorvidt et skøn kan efterprøves. Det kan naturligvis kun ændres, hvis det så er urimeligt eller ulovligt, men det kan ikke ændre på det lokale serviceniveau.

Derfor skal vi fra Venstres side afvise forslaget.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Karen J. Klint som ordfører.

Karen J. Klint (S):

Vi ønsker alle en meget stor retssikkerhed over for alle borgere, også i sociale sager. Sociale sa-

ger skal som bekendt oftest løses forskelligt, selv om de tilsyneladende ser ens ud. Derfor er det et vigtigt element i tilrettelæggelsen af sociale tilbud, at amter og kommuner kan foretage et skøn, der så vil påvirke afgørelsen af tilbuddets omfang og indhold eller ydelsens størrelse, også selv om skønnet vil falde forskelligt ud i de enkelte sager. Det vil også være præget af kommunalbestyrelsens ret til selv at fastlægge sit serviceniveau.

Der er meget, der taler for SF's forslag om at ændre loven, således at de sociale nævn og ankestyrelser i forbindelse med efterprøvelsen af klager over afgørelser truffet af kommuner eller amtskommuner i større omfang kan afprøve eller efterprøve de skøn, der indgår i afgørelsen.

Forslaget rummer således ikke en pligt til altid at efterprøve skønnet, men kun en udvidelse af retten til at gøre det, også selv om der ikke er tale om særlige omstændigheder.

Den socialdemokratiske gruppe har som sådan ikke noget imod at give de sociale nævn og ankestyrelsen en udvidelse af deres beføjelser, men da forslagsstillerne selv anfører, at forslaget er udgiftsneutralt, er det vel et spørgsmål, om forslagsstillerne selv tror, at ændringen har mere end en psykologisk effekt.

Kl. 15.10

Hvis den øgede adgang til at efterprøve skøn ikke øger borgernes chancer for at få medhold og dermed få flere eller større ydelser, vil den så af borgerne opleves som en øget retssikkerhed?

Umiddelbart vil ændringen betyde, at flere vil indbringe sager, hvori der er givet et afslag, i håb om at få efterprøvet skønnet. Dette vil betyde en øget sagsmængde, såvel i de sociale nævn som i Ankestyrelsen. En stigning i antal sager kan næppe klares udgiftsneutralt, uden at sagsbehandlingstiden øges.

Spørgsmålet kan så være, om denne pris er værd at betale for så lille en udvidelse af retssikkerheden, der ikke umiddelbart ændrer væsentligt på de trufne afgørelser. Disse forhold og andre forhold vil vi gerne drøfte under udvalgsarbejdet, inden vi tager endelig stilling til SF's lovforslag.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Pia Kristensen som ordfører.

Pia Kristensen (DF):

Dansk Folkeparti er meget positivt over for forslaget. Vi er enige i, at borgernes retssikkerhed skal styrkes. Begrebet særlige omstændigheder

er en meget diffus formulering, og det er forståeligt, at mange har kritiseret formuleringen og indholdet af retssikkerhedslovens § 69 om at indskrænke efterprøvelsen af skønnet.

I flere situationer har Højesteret omgjort afgørelser fra Ankestyrelsen, hvilket har skabt tvivl om tilstrækkeligheden af ankesystemet i dets nuværende form. Så Dansk Folkeparti er enig med SF i, at det er nødvendigt, at domstole og Ankestyrelsen får samme mulighed for at efterprøve det kommunale skøn på det sociale område.

Socialministeren gav udtryk for, at hun vil fremsætte et nyt lovforslag, som vil tilgodese borgernes retssikkerhed. Det vil vi afvente, og så vil vi se nærmere på det, når det kommer. Men jeg vil sige til forslagsstillerne, at vi er meget positive over for forslaget.

Charlotte Dyremose (KF):

Det Konservative Folkeparti er enig i, at § 69 kan tolkes for stramt. Vi mener derfor også, at der er brug for at se på en revision af paragraffen. Dog mener vi ikke, at den i forslaget stillede paragraf helt tager hensyn til de forskelle i serviceniveau og serviceform, som er i kommunerne. Niveaulet er politisk bestemt ude i kommunerne, og derfor skal skønnet også foregå i forhold til denne politiske beslutning lokalt.

Vi ser dog meget frem til ministerens oplæg til ændring af paragraffen, da vi giver forslagsstillerne helt ret i, at paragraffen har brug for en ændring, men vi kan ikke støtte det herliggende forslag.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Margrethe Vestager som ordfører og derefter fru Pernille Falcon.

Margrethe Vestager (RV):

Vi synes også, det er en god og rigtig debat, som SF rejser her. Det er helt afgørende, at retssikkerheden har et grundlag, og at de skøn, der er, kan efterprøves de relevante steder.

Derfor går vi også meget gerne ind i en nærmere drøftelse og også gerne en mere grundlæggende drøftelse af retssikkerheden på det sociale område, også i forholdet mellem skøn og regel. Vi kommer jo tilbage til det spørgsmål om regelsæt og centralisering senere, også på SF's foranledning.

For os er det stadig væk vigtigt, at der ikke sker en bureaukratisering eller en forlængelse af sagsbehandlingstiden på det sociale område, og

samtidig er vi ligesom tidlige ordførere optaget af, at der stadig væk er en mulighed for at fastlægge det kommunale serviceniveau, uden at man via Ankestyrelsen får en centralisering af den beslutningskompetence, kommunalbestyrelserne har i dag.

Det synes jo at være en trend, vi er inde i, at SF kan inspirere regeringen til at komme med progressive og udmærkede forslag. Vi havde gerne set, at regeringen måske kunne have været en lille smule mere præcis i dag, da lovforslaget allerede er forudskikket til at komme til februar, men ser under alle omstændigheder frem til en videre diskussion af det, da samtlige ordførere jo i dag har meldt positivt på den dagsorden, SF har sat. Og derfor indgår vi også meget gerne i de nærmere drøftelser.

Kl. 15.15

Pernille Falcon (EL):

Enhedslisten kan godt støtte forslaget. Vi er enige med SF i, at det er vigtigt for borgernes retssikkerhed, at de instanser, der behandler klager i sociale sager, også kan efterprøve, hvorvidt en kommunes skøn er rimeligt.

De seneste år er flere og flere sager på det sociale område endt hos Ombudsmanden eller i landets retssale, og det virker tåbeligt, at de, der burde være de socialfagligt fremmeste på området, nemlig de ansatte i de sociale ankeinstanser, ikke må omgøre kommuners afgørelser, selv om de er oplagt urimelige.

Netop afgørelser i ankeinstanser er med til at følge socialpolitikken konkrete udmøntning i kommuner og amter. Det er dér, man opdager, hvis virkeligheden ikke er i overensstemmelse med intentionerne. Og på de områder i sociallovgivningen, der afgøres ved skøn, har der også været klare intentioner om, hvornår der skal ydes en konkret hjælp.

Derfor er der selvfølgelig også brug for at følge op på, om hjælpen så ydes, når der er behov. Så vi kan altså støtte forslaget.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Tove Videbæk som ordfører.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti er helt enig med SF i, at der bør være en ankemulighed for alle borgere, der føler sig urimeligt behandlet. Det er ikke rimeligt, at borgerne skal gå til advokater for at få efterprøvet et skøn, der indgår i en afgørelse truffet

af kommunen eller amtskommunen. Der bør være en anden mulighed for borgerne.

I den nugældende ordning er det sådan, at kun i sager, hvor der foreligger særlige omstændigheder, kan Det Sociale Nævn og Ankestyrelsen efterprøve kommunens skøn. Vedrørende stedet, det præcise sted, hvor ankemuligheden skal placeres, er vi ikke sikre på, om vi er enige med SF, men vi vil godt være med til at kigge på det.

Men det, vi er helt enige med SF i, er, at ankemuligheden bør være til stede. Og vi ser så også frem til socialministerens forslag vedrørende dette område.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Villy Søvn-dal.

Villy Søvn-dal (SF):

Først tak for en god, endskønt kort debat. Jeg tror, det er meget sjældent, at der i Folketinget er så stor tilslutning til noget, uden at det bliver vedtaget, men det kan jo have sine særlige grunde.

Jeg hørte sådan set samtlige ordførere uden undtagelse sige, at de var enige, men lidt usikre på, om rækkevidden af det, vi havde foreslået, var for stor. Så tak for debatten.

Det indholdsmaessigt centrale i den her debat er, som nogle af ordførerne har nævnt, at man i dag kun kan anke en sag, hvis afgørelsen har været åbenbar urimelig, eller hvis den har været ulovlig. Det er grænserne for at kunne gå videre med en sag i dag.

Det har jo betydet, at vi her set som noget nyt, at en række af de sociale sager bliver flyttet over til domstolene og bliver prøvet der. Vi har set det på førtidspensionsområdet, vi har set det på sygedagpengeområdet, og vi har set det på hjemmehjælpen, som tre af de store områder.

Der er tre problemer ved at lade domstolene afgøre sociale sager i det omfang, jeg tror, vi bevæger os imod, hvis vi ikke foretager os noget i forhold til det:

Det ene er, at det tager meget lang tid til at få afgjort en sag, fordi man selvfølgelig skal vente på, at der bliver tid hos domstolene. Det betyder, at mennesker ofte skal gå lang tid, samtidig med at de har de problemer, som selve sagen forårsager i deres liv, smerte osv.

Det andet hovedproblem er, at advokater har mange gode kvaliteter, men næppe er meget velgennede til at føre sociale sager. På nær de enkel-

te, der har specialiseret sig i det, er det jo ikke et fagområde, de har kigget meget dybt i.

Og det tredje og måske allervæsentligste hovedproblem er, at det koster ganske mange penge at føre sin sag ved domstolene. Det betyder givetvis, at en masse mennesker i det nuværende system ikke får den ret, de har, til at få en bestemt ydelse, eksempelvis sygedagpenge, eksempelvis førtidspension, eksempelvis hjemmehjælp.

Set som lovgiver er det selvfølgelig ikke tilfredsstillende, at vi kan vedtage noget, som har en bestemt intention, men dette system, der skulle sikre, at intentionerne i lovgivningen også bliver omsat i praksis, er snævretrået så meget ind, at det reelt ikke har mulighed for det. Det er problemet.

Jeg forstod socialministeren sådan, at ministeren var enig i, at den nuværende § 69 i loven om retssikkerhed og administration ikke er tilstrækkelig klar. Det er nødvendigt at præcisere – sådan forstod jeg ministeren – at skønnet skal kunne efterprøves. Jeg var lidt usikker på omfanget af det, men det ser vi jo så til februar.

Kl. 15.20

Ministerens bekymring var – og det var der også andre af ordførerne der var inde på – at vi ved at gå for langt vil tilsidesætte det kommunale skøn. Det synes jeg er rigtigt inden for nogle områder, men ikke rigtigt inden for andre områder.

Tag et område som retten til sygedagpenge eller retten til førtidspension. Det er lovgivningsmæssigt en meget præcis beskrevet ret, men jeg vil egentlig gerne, ikke nødvendigvis i dag, men senere, vide, om ministeren ikke deler den opfattelse, at når det drejer sig om menneskers ret til en førtidspension, så er det ikke et lokalt skøn, der er afgørende for det. Så er det de betingelser, der ligger i sagen, der er afgørende for det.

Vi mødte det jo for nylig under diskussionen om kommuner, der ændrede praksis efter de store ændringer i førtidspensionslovgivningen i 1998, hvor der var kommuner, der simpelt hen ophørte med at tilkende førtidspension. Så vidt jeg husker var det i omegnen af 10.

Jeg fik på det tidspunkt henvendelse fra nogle sagsbehandlere, der havde fået den melding fra deres kommune, at her uddeltes ikke længere førtidspension. Det kan man sige er udtryk

for et ret vidtgående skøn og et klart ulovligt skøn i forhold til loven.

Så på de områder antager jeg, at når vi diskuterer førtidspension og sygedagpenge, er der ikke behov for et kommunalt, lokalt skøn. Det er en retssikkerhedsmæssig ydelse, der klart er defineret i loven, og hvor man også må kunne afprøve det materielle indhold i en afgørelse, der er truffet, hvis der er givet et afslag. Jeg vil godt senest i februar spørge ministeren, om ministeren er enig i det grundlæggende synspunkt. Det er nemlig for mig helt afgørende.

Så til de andre områder, hvor der er skøn, f.eks. på hjemmehjælpsområdet, og hvor vi har forskellige ambitionsniveau i de politiske partier om, hvor skønnet skal ligge. Nogle vil have, at der skal være næsten fuld kommunal frihed til at afgøre skønnet, andre har et ønske om at lave et minimumsniveau, der ligger højere. Men uanset den diskussion er det jo rigtigt, at der under alle omstændigheder hos alle partier, tror jeg nok, er et ønske om at bevare et skøn. Det, der så bare er vigtigt, er, at man kan vurdere rimeligheden i det skøn, der er truffet hos en kommune. Men også dér vil jeg med meget stor interesse vente på, at det bliver februar.

Så vil jeg i øvrigt sige tak til ordførerne fra partierne, som generelt jo som sagt var meget positive. Jeg håber, at vi kan vedtage noget, og så gør det ikke noget, at det ikke bliver vores forslag. Det er jo ofte SF's skæbne i Folketinget at skulle levere inspirationen, og at andre så derefter kommer med forslagene. Det har vi det slet ikke skidt med. Vi beder heller ikke om bidrag eller sådan noget i de der sager. Vi synes, det er helt fint. Det afgørende for os er at få lavet en bedre retssikkerhed på nogle centrale områder.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

**6) Første behandling af lovforslag nr. L 39:
Forslag til lov om ændring af lov om social service. (Præcisering af kommunernes pligt til at yde hjemmehjælp m.v.).**

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.

(Fremsat 14/12 2001).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Henriette Kjær):

Forslagsstillerne vil med dette lovforslag indskærpe kommunernes pligt til at yde hjemmehjælp samt indføre minimumskrav i serviceloven til den praktiske hjælp, som kommunerne skal yde.

Hensigten med lovforslaget er ifølge bemærkningerne at sætte en nedre grænse for tildelingen af praktisk hjælp, så det ikke er lovligt for kommunerne at gå under et vist niveau.

Man kan på baggrund af lovforslaget godt sætte spørgsmålstejn ved, om SF fører oppositionspolitik med automatpiloten slået til. Forslaget begrundes nemlig med, at jeg som socialminister ikke har villet reagere effektivt på kommunernes nedskæringer i ældreplejen, og at regeringen på grund af tidligere budgetaftaler med kommunerne bærer et stort medansvar for nedskæringerne.

Lovforslaget er en genfremsættelse fra sidste folketingsssamling, men jeg vil godt minde SF om, at der i mellemtiden har været et folketingsvalg, og regeringen hverken kan eller vil tage ansvar for den tidligere regerings politik.

Reglerne i serviceloven om kommunernes pligt til at yde personlig og praktisk hjælp er ikke tvetydige. Kommunerne har allerede efter de gældende regler en klar forpligtelse til at yde den nødvendige hjælp til borgere, der har behov.

Tildelingen af personlig og praktisk hjælp skal baseres på en konkret og individuel vurdering af den enkeltes behov og skal samtidig afspejle de kommunalpolitiske beslutninger, der er truffet om serviceniveauet i ældreplejen.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse, der har både det indholdsmæssige og det økonomiske ansvar for den hjemmehjælp, der leveres til de ældre, og sådan mener regeringen det skal blive ved med at være.

Det kan således slås fast, at kommunerne har pligt til at tilbyde hjælp til nødvendige, praktiske opgaver, som den enkelte på grund af nedsat funktionsevne ikke selv kan løse. Den nuværende formulering i servicelovens § 71 er ikke udtryk for, at kommunerne kan fraskrive sig denne pligt, og det er da også blevet fastslået adskillige gange ved ankeafgørelser m.v.

Kommunen har endvidere allerede i dag en pligt til klart at melde ud over for borgerne, hvilken hjælp de kan få hos kommunen. Det skal bl.a. ske via de lovpligtige kvalitetsstandarder. Kommunens serviceniveau bliver herved synliggjort over for borgerne, der dermed får et grundlag for at vurdere, om de er tilfredse med det niveau for hjælpen, der er fastsat af kommunalpolitikkerne. Men ikke alle kommuner er gode nok til at synliggøre kommunens servicetilbud, og det vil jeg gerne have dem til at blive bedre til.

Regeringen ønsker en bedre omsorg og pleje for de svage ældre, men indførelsen af minimumsstandarder for den praktiske hjælp er ikke løsningen på de udfordringer, vi står over for i ældreplejen. De ældre borgere, der har behov for hjælp, vil nemt blive taberne ved indførelsen af minimumsstandarder. Indsatsen over for de svage ældre, der har brug for omfattende personlig og praktisk hjælp, skal være kerneområdet i ældrepolitikken.

Regeringen arbejder i øjeblikket på et lovforslag, der skal være med til at sikre, at de ældre borgere, der har brug for hjælp, får den hjælp, de har krav på. Det er vigtigt for regeringen, at vores ældrepleje i højere grad indrettes, så den ældres behov kommer i centrum. Der skal derfor i højere grad lyttes til de ældres behov og ønskes i tilrettelæggelsen af den personlige og praktiske hjælp. På den måde vil vi i højere grad kunne fastholde kontinuitet og tryghed i den ældres tilværelse. Det er afgørende i en situation, hvor den ældre i forvejen oplever store forandringer i tilværelsen som følge af svigtende helbred.

Indførsel af stive regler som minimumsstandarder for den praktiske hjælp vil ikke bidrage til at sikre en mere fleksibel tilrettelæggelse af ældreplejen, tværtimod. En forudsætning for kontinuitet i tilværelsen er, at de ældre får medindflydelse og medansvar for deres eget liv, og det kræver, at det offentlige giver de ældre et varieret og fleksibelt tilbud om hjælp, der kan tilpasses deres individuelle behov og ønsker.